

IESBA ETİK KURALLAR

Bölüm 5: Bağımsızlık

Temel ilkeler ile uyuma ek olarak, Uluslararası Bağımsızlık Standartları (IIS), serbest çalışan muhasebe meslek mensuplarının, denetim, inceleme veya diğer güvence denetimlerini yürütürken bağımsız olmalarını gerekli kılar. Bağımsızlık, dürüstlük ve tarafsızlık ilkeleri ile yakından ilişkilidir ve kamu yararına hizmet etmenin önemli bir unsurudur.

Kurum-içi bakış açısı:

IESBA Etik Kuralların önceki bölümlerinde, Etik Kurallar Temel İlkeler ve kavramsal çerçeveyi inceledik. Yeni bir pazara açılmaya çalışan uluslararası imalat şirketindeki bir muhasebe meslek mensubu bakış açısında:

- Temel ilkeler ile uyuma yönelik tehdit oluşturabilecek durumlara ilişkin örnekleri inceledik.
- Uygun önlemlerin nasıl uygulanacağı dâhil söz konusu tehditlerin tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve ele alınması için takip edilen düşünce sürecini inceledik.

Kurum-dışı bakış açısı:

Şimdi bakış açımızı değiştirelim ve şirketin denetçilerinin durum üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu değerlendirelim:

- Büyüme planlarının geliştirilmesi ile aynı zamanda başka bir banka hesabına şirket tarafından para transferi yapılmasının önerildiği e-postalar vardı.
- Denetim sırasında, denetçinin veri analizi yazılımı tarafından birkaç büyük banka havalesi fark edildi.
- Denetçi fark ettiği işlemleri incelemesi için denetim müdürüne gönderdi.

Bağımsızlık neden bu kadar önemlidir?

Paydaşların, denetçilerin müşterileri ve yönetimden bağımsız olduklarını bilmeleri ve onlara güvenmeleri gerekir. Denetçilerden:

- Denetim kanıtının yeterliliği ve uygunluğunu değerlendirmeleri,
- Aykırılığı takip etmeleri,
- Müşterisinin liderlerine (CEO dahil ve CEO'ya kadar) meydan okumaları,
- Hile olduğuna dair şüphesi varsa gereken önlemleri almaları beklenir.

Denetçi raporuna güvenmek için, denetçinin mesleki yargısından ödün vermediğine ve denetçinin, dürüstlük, tarafsızlık ve mesleki şüphesini tehdit edecek bir durumdan etkilenmediğine dair güven olmalıdır.

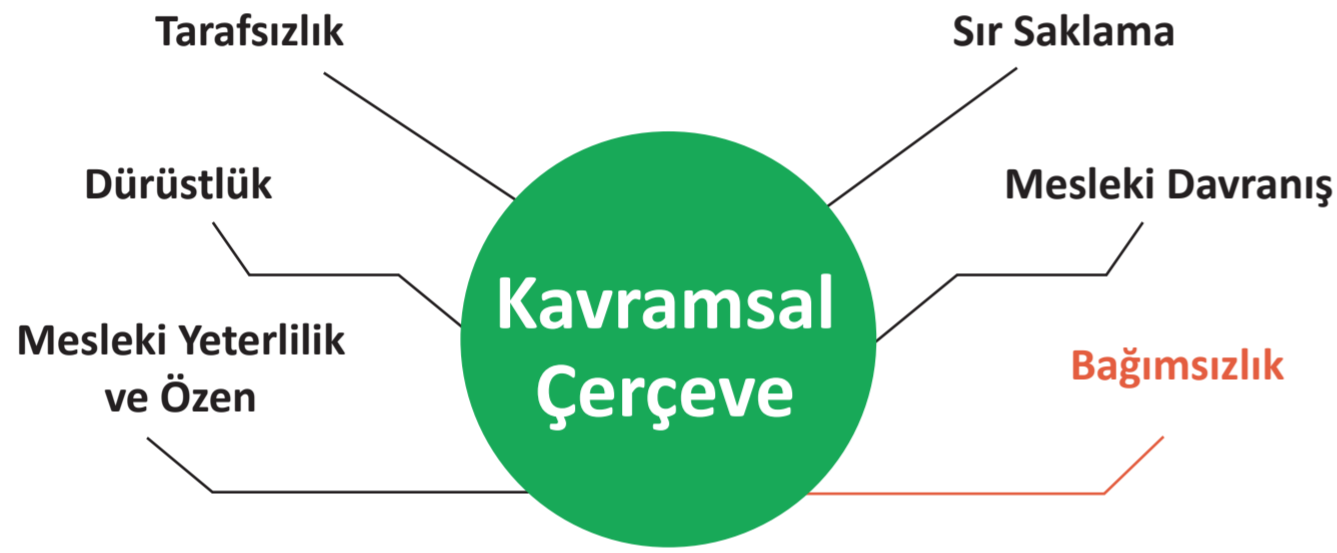
TEHDİTLER NELERDİR?

Temel ilkeler ile uyum ve bağımsızlığa yönelik tehditler aşağıdaki şekilde kategorize edilebilir:
Kişisel çıkar tehditleri | Kendi kendini denetleme | Taraf tutma | Yakınlık | Yıldırma

BAĞIMSIZLIĞA YÖNELİK KAVRAMSAL ÇERÇEVENİN UYGULANMASI

Bağımsızlık ve Temel İlkeler

Bağımsızlık temel bir ilke değildir, ancak temel ilkeler ile uyuma yönelik tehditler bağımsızlığı tehdit edebilir. Finansal tabloların denetiminde, ilkeler ile uyum, mesleki şüphecilğin uygulanmasını destekler.

Bağımsızlığa Yönelik Tehditlerin Belirlenmesi

İmalat şirketinin denetçisi aşağıdaki tehditleri tespit ettiyse paydaş güveni üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmalı:

- **Kendi kendini denetleme** — denetim firmasının danışman grubu şirketin genişleme planları ve risk değerlendirmesi konusunda istişarede bulundu.
- **Taraf Tutma** — Gelecekte ihtiyaç olursa mahkemede şirketin yaptığı işleri savunmaya yardımcı olmaları için denetim firması ile anlaşıldı.
- **Yıldırma** — Söz konusu şirket denetim firması için oldukça önemli bir müşteridir ve CEO, yurt dışındaki işlemleri inceleme konusunda fazla zaman harcarsa, onlar ile çalışmayacakları konusunda denetim firmasını tehdit ediyor.

Bu tehditlerin her biri, paydaşların denetim raporuna yönelik güvenini azaltma potansiyeline sahiptir. Bu tehditler ortaya çıktıysa, muhtemelen onlar kabul edilebilir bir düzeyde olmayacaktır ve ele alınmaları gerekecektir.

Bağımsızlık, denetçinin herhangi bir etki altında kalmamış bir zihin ile işlerini yürütmesini gerektirir; ancak zihnin bağımsızlığı yeterli değildir. Denetçi bağımsız ve tarafsız bir gözlemci olarak görülmelidir. Denetçinin görünüşte bağımsız olup olmadığını tespit etmek için gerekli bilgiye sahip makul üçüncü taraf testi uygulanır.

Bağımsızlık tehditlerinin değerlendirilmesi ve ele alınması

Bağımsızlığa yönelik tespit edilen tehditlerin her biri değerlendirilmelidir ve kabul edilemez bir düzeyde olduğu düşünülürse, kavramsal çerçevede yer alan yükümlülükler göre ele alınmalıdır (bakınız bölüm 4)

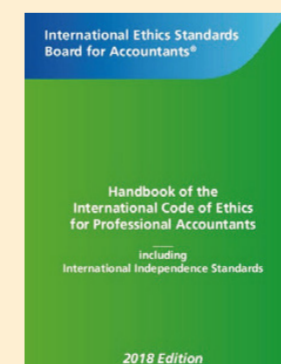
Bağımsızlığa yönelik bir tehdidin düzeyi, firmanın düzenleyici yükümlülüklerinin yanı sıra etik davranışı desteklemek için uyguladığı şartlar, politikalar ve prosedürlerin türünden de etkilenecektir. Bunlar, firmanın tespit ettiği bir tehdidi kabul edilebilir bir düzeye indirmek için aldığı önlemlerden farklıdır. Firmanın işlerinin bilgili ve tarafsız bir inceleyici (sıklıkla başka bir mali müşavir) incelenmesi yaygın kullanılan bir önlem şeklidir.

Bazı durumlarda, tehdidi kabul edilebilir bir düzeye indirebilecek herhangi bir önlem yoktur. Örneğin, Uluslararası Bağımsızlık Standartları (IIS), denetçilerin denetim müşterisinden finansal bir fayda elde etmesini yasaklar.

Bağımsızlığa yönelik kavramsal çerçevenin uygulanmasında mesleki firmalara yardımcı olacak hükümlere ek olarak, IIS, yönetimden sorumlu olanlarla gerekli iletişim, network firmaları için bağımsızlık yükümlülükleri ve firma bağımsızlıkta bir ihlal tespit ettiğinde uygulanacak hükümler dâhil diğer konular ile de ilgilenir.

YARDIM

Uluslararası Bağımsızlık Standartlarına, denetim ve sınırlı bağımsız denetimler için **Bölüm 4A**'da, denetim ve sınırlı bağımsız denetim dışındaki güvence denetimleri için **Bölüm 4B**'de yer verilmiştir.

www.IESBAeCode.org adresinde yer alan e-code muhasebe meslek mensupları için online bir kaynaktır.